

Burgerschapscompetenties: hoe kunnen we leren en evalueren op elkaar afstemmen?

Case Study ART4DEM 2021-2022

Bob Selderslaghs, Nele Willems

AP Hogeschool Antwerpen

Kennismaking

- **Wie is hier en waarom koos je deze sessie?**

ART4DEM

- **Artistieke werkvormen voor burgerschapseducatie**
- **Gesprekken met scholen (leerkrachten, directies)**
 - **Veel vragen over beoordelen van burgerschapscompetenties van leerlingen**
 - **Enerzijds: zijn we als school goed bezig met burgerschap? (monitoring)**
 - **Anderzijds: wat is de vooruitgang van onze leerlingen? (evaluatie)**

Probleemstelling

- Beoordelen van burgerschapscompetenties blijkt complex
- De aanwezigheid van attitudinale doelen in de nieuwe eindtermen burgerschap maakt het extra complex
- Transversaliteit: in hoeverre zorgt dit voor drempels bij de leerkrachten? Eigenaarschap? Complexiteit?
- Evaluatie-instrumenten waar leerkrachten in hun dagelijkse praktijk gebruik van maken schieten tekort voor het beoordelen van burgerschapscompetenties
- Reeds ontwikkeld materiaal vindt niet altijd de weg naar de klaspraktijk

Opzet casestudy

- **Context school:**
 - Kleine campus, klein team
 - Implementeert dit schooljaar een nieuwe kalenderstructuur met om de 6 weken een evaluatieperiode (geen examens)
- Reeds geïntroduceerde artistieke werkvorm: *Mantle of the Expert*
- Inspiratie evaluatie: 3G-model (James)
- Plan: tijdens elke evaluatieperiode reflecteren de leraren over de uitgeprobeerde 3G-evaluatievormen

3G – model

Marie James (2012)

THIRD GENERATION ASSESSMENT

- **1st generation**

= *leren is onderwezen worden*

- **2nd generation**

= *leren is individuele betekenisgeving*

- **3rd generation**

= *leren is kennis opbouwen als onderdeel van dingen doen met anderen*

Overzicht van werkvormen van het 3G-model

- **Dialog** als integrerend deel van werk in uitvoering*
- **Blogdagboek** over het dagelijkse leven van de fictieve context
- Doorlopende **portfolio***
- **Individuele leerdagboeken***
- Sessies gericht op **meta-leren** (in interactie met fictief personage)*
- Instrumenten voor **zelfevaluatie en evaluatie door medeleerlingen:**
 - Gemakkelijk-moeilijk continuüm*
 - Hotspot-evaluaties*
 - Zelfevaluatieroosters*

Overzicht van werkvormen van het 3G-model

- **Contactboeken** tussen school en thuis
- **Learning surgeries***
- **Connections***
- **Vragenlijsten** voor ouders en leerlingen*
- **Bewijs** van het werk van leerlingen*
- **The Blob Tree** (Pip Wilson)*
- **De cirkel van moed** (vanuit 4 universele groeibehoeften)
- **Mindmap**
- **Peer teaching***

Ervaring uit de casestudy

DREMPELS

- **Verdeling van de eindtermen: wie werkt aan welk doel?**
→ eigenaarschap
- **Mogelijkheden en beperkingen van de geteste instrumenten**
 - Instrument zelf
 - Beperkingen in de context, evaluatiebeleid
- **Wat zijn mogelijke aandachtspunten bij het gebruiken van de evaluatietools?**

Ervaring uit de casestudy

ENQUÊTE NA

PROJECTPERIODE 3

- Succeservaringen bij alle leraren (vnl. door betrokkenheid van de leerlingen, verrassende resultaten/inzichten, mogelijkheid tot verdieping)
- Alle leraren gebruiken de 3G-evaluatievormen zowel voor het evalueren van burgerschapscompetenties als meer 'vakgebonden' competenties
- Leraren ervaren de 3G-evaluatievormen m.b.t. het beoordelen van en/of reflecteren over burgerschapscompetenties als:
 - + *boeiend, relevant, praktisch, kwaliteitsvol, haalbaar, relevant, flexibel in te zetten, activerend, betrouwbaar, engagerend (zowel voor leraren als leerlingen), vernieuwend*
 - +/- *makkelijk om te rapporteren, tijdrovend, makkelijk te integreren*
 - *(nihil)*
- Ervaren noden: tijd, ervaring, kennis, aangepast rapport

Input focusgesprek
lerarenopleiders op
VELON-VELOV-
congres 2022

M.B.T. JE EIGEN ERVARING ALS DOCENT

Welke zijn de belangrijkste drempels en valkuilen die je ervaart in je eigen evaluatiepraktijk?

- Teambrede visie (Wat is het? Wie doet wat?)
- Gebrek aan expertise
- Urgentie

Hoe speel je op deze drempels en valkuilen in om deze te overwinnen/vermijden?

- Structureel overleg
- Professionalisering
- Gedeeld eigenaarschap creëren

Input focusgesprek
lerarenopleiders op
VELON-VELOV-
congres 2022

M.B.T. DE PRAKTIJKERVARINGEN VAN JOUW STUDENTEN (LERAREN IN OPLEIDING)

**Welke zijn de belangrijkste drempels en valkuilen die
jouw studenten ervaren in hun evaluatiepraktijk?**

- Gebrek aan kennis van eindtermen
- Gebrek aan eigenaarschap
- Gevoel van onveiligheid (persoonlijke overtuigingen, conflicten, objectiviteit...)

**Welke tips en tools krijgen jouw studenten aangereikt om
deze drempels en valkuilen te overwinnen/vermijden?**

- Eigenaarschap begint op directieniveau
- Teamgerichte visie op consequent evalueren van attitudes ontwikkelen
- Aansprekende voorbeelden en inspirerende rolmodellen aanreiken

Bedankt!

ART4DEM

www.art4dem.be

- Nele Willems: nele.willems@ap.be
- Bob Selderslaghs: bob.selderslaghs@ap.be

Begrippen eindtermen

- **16 sleutelcompetenties**
 - Groeperen inhoudelijk verwante eindtermen
 - Coherent en consistent over de graden heen
 - Geen niveau, wel inhoudelijke richting
- **Attitudinale doelen**
 - Wenselijke houdingen
 - **Na te streven** op populatieniveau (dus niet door elke leerling afzonderlijk, maar door de meerderheid van de leerlingen)
- **Transversale eindtermen**
 - **Te bereiken** op populatieniveau (dus niet door elke leerling afzonderlijk, maar door de meerderheid van de leerlingen)
 - **Inhoudelijke sleutelcompetenties** (*vgl. met 'vakgebonden'*)
 - **Transversale eindtermen** (*vgl. met 'vakoverschrijdend'*. *Transversaal = dwarsdoorsnede*): gerealiseerd in samenhang met meerdere inhouden van verschillende sleutelcompetenties (zoals burgerschap!) of in samenhang met alle sleutelcompetenties.